

<http://artnodes.uoc.edu>

INTRODUCCIÓ

Art Matters: reconfigurant les relacions entre l'art i la seva materialitat

Pau Alsina

Ana Rodríguez Granell

Professors dels Estudis d'Arts i Humanitats de la UOC

Data de publicació: juny de 2015

Els materials i tecnologies de l'art actual ens conviden a replantejar-nos tant el paper que aquests exerceixen en l'articulació de les pràctiques i infraestructures artístiques, com els marcs teòrics que expliquen el paper de la materialitat mateixa en la història de l'art. Tot això implica nous reptes metodològics i importants transformacions epistemològiques en l'estudi de l'art; reptes que han de ser analitzats, discutits i contrastats amb la seva llarga i fèrtil tradició. Qüestions fonamentals com la distribució d'agències implicades en la recerca i pràctica artística, les línies de causalitat temporal, la interconnexió entre materialitats i discursivitats, el paper del tecnològic i el social, l'espacialitat i localitat de l'art, prenen especial rellevància des dels desafiaments avui plantejats.

El tema del node no és precisament nou per a la revista *Artnodes*, que en els últims anys ha anat publicant no solament articles puntuals que han tractat el tema, sinó també monogràfics sobre el problema de la relació entre art i materialitat. Per exemple, el número 12, coordinat per Jamie Allen, sota el títol «La materialitat dels mitjans: nous materialismes amb els mitjans, l'art i la tecnologia», o el número 14, coordinat per Beatriz Revelles-Benavente, Ana M. González Ramos i Krizia Nardini, amb el títol «Nou materialisme feminista: engendrar una metodologia ètico-onto-epistemològica».

El present monogràfic recull un conjunt d'articles que en la seva recerca reconfiguren la relació entre l'art i la seva materialitat: contribucions centrades en replantejaments teòrics, metodològics i epistemològics així com estudis de marcat caràcter empíric sobre o des de les pràctiques i infraestructures de l'art. La selecció d'articles està vinculada d'una banda a la convocatòria oberta que fem

des de la revista i de l'altra al Congrés Internacional Art Matters, coorganitzat per la Universitat de Barcelona, Hangar i la Universitat Oberta de Catalunya, i que va tenir lloc el desembre de 2014 a la Facultat d'Història de l'Art de la UB. Tot això vinculat als projectes de recerca sobre art, arquitectura i noves materialitats amb les referències HAR2014-59261-C2-1-P i HAR2011-30347-C02-01.

En el primer article del node, Helen Pritchard i Jane Prophet utilitzen el concepte de difracció proposat per Karen Barad per reavaluar les relacions entre art contemporani i art dels nous mitjans, replantejant la controvèrsia entre tots dos, que per cert va ser el tema central del número 11 de la revista, coordinat per Edward Shanken. Seguidament, Nuria Peist parteix de la consideració de la relació no jeràrquica entre subjecte físic i objecte material, plantejada pel filòsof Maurice Merleau-Ponty, per analitzar els vincles fenomenològics i interrelacionals que existeixen entre tecnologia, persones i l'art actual. En aquest sentit, connecta amb el treball que presenten Carles Sora i Sergi Jordà, partint d'una aproximació fenomenològica i cognitiva del paper del cos en la construcció de la percepció per presentar i discutir una selecció d'obres interactives i les seves temporalitats associades, cosa que ens obliga a repensar la nostra relació amb les imatges contemporànies.

D'altra banda, Sergio Martínez Luna parteix de conceptes com el d'objectes epistèmics, de Karin Knorr Cetina, o el de règim estètic, de Jacques Rancière, per pensar noves formes de producció i posada en comú del coneixement en iniciatives interdisciplinàries o transdisciplinàries. Així, des d'una disciplina interdisciplinària per excel·lència com és la nanotecnologia, Tincuta Heinzl ens

convida a reflexionar sobre la paradoxal naturalesa dels nanoobjectes, alhora que analitza la relació entre una matèria imperceptible i les seves formes ostensibles de manifestació, especulant a través d'una reconstrucció d'algunes obres de Joseph Beuys com a estratègia d'aproximació a l'estètica de la imperceptibilitat.

Saltant d'escala, el text de Maria de la O Artilles Burgos i Javier Boned Purkiss se centra en l'arquitectura moderna i el fenomen de les transparències, enfocant dos conceptes clau com són la seva materialitat i virtualitat. I saltant de continent, Ana del Castillo i Jesús Fernando Monreal ens fan conèixer la rellevància d'un conjunt de pràctiques artístiques a Mèxic vinculades doblement a la infraestructura d'alta tecnologia del Centro Nacional de Artes, d'una banda, i de l'altra, a l'ambient cultural d'obsolescència tecnològica en el període estudiat.

En una altra aproximació al tema de l'art i la materialitat, Lorena Lozano parteix de la revisió d'algunes perspectives sobre els processos de la vida natural i orgànica en relació amb les pràctiques

artístiques i científiques, basant-se en un parell d'estudis de cas i treball de camp fet per la mateixa autora. I en una direcció relacionada, l'article de Christian Alonso explora el paper de la pràctica artística per interrogar, respondre i entendre la nostra posició al món sota les condicions de l'antropocè, i aquesta anàlisi crítica la fa mitjançant l'estudi de diversos projectes artístics presentats en una exposició col·lectiva. Finalment, per tancar el node monogràfic, Claudia Kozak s'aproxima a la literatura digital a partir de l'estudi i anàlisi de la seva pròpia materialitat, en aquest cas inspirant-se en les consideracions sobre l'anomenada desmaterialització de les obres informacionals desenvolupades a l'Argentina dels anys seixanta del segle xx.

En total són deu articles que tracten el tema de l'art i la materialitat des de diferents perspectives complementàries entre si, textos que ressonen els uns en els altres, aportant interessants zones de confluència i divergència, que ens conviden a pensar des dels múltiples llocs des dels quals es presenten. Esperem que en gaudiu.

Citació recomanada

ALSINA, Pau; RODRÍGUEZ GRANELL, Ana (coord.) (2015) "Art Matters" [node en línia]. *Artnodes*, núm. 15, págs. 2-4. UOC. [Data de consulta: dd/mm/aa]

<<http://journals.uoc.edu/ojs/index.php/artnodes/article/view/n15-alsina-rodriguez/n15-alsina-rodriguez-ca>>

<<http://dx.doi.org/10.7238/a.v0i15.2672>>

Els textos publicats en aquesta revista estan subjectes –llevat que s'indiqui el contrari– a una llicència de Reconeixement-Sense obres derivades 3.0 Espanya de Creative Commons. Podeu copiar-los, distribuir-los i transmetre'ls públicament sempre que citeu l'autor, la revista i la institució que els publica (IDP. Revista d'Internet, Dret i Política; UOC); no en feu obres derivades. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nd/3.0/es/deed.ca>.

CV**Pau Alsina**

palsinag@uoc.edu

@paualsina

Professor dels Estudis d'Arts i Humanitats (UOC)

Director de la revista *Artnodes*

Doctor en Filosofia per la Universitat de Barcelona. Professor dels Estudis d'Arts i Humanitats de la Universitat Oberta de Catalunya, on coordina i imparteix assignatures d'art i pensament contemporani. Professor del màster de Comissariat d'art digital de l'Escola Superior de Disseny, centre adscrit a la URL. Director de la revista *Artnodes*, dedicada a les interseccions entre art, ciència i tecnologia. Cofundador i membre de l'equip coordinador de YASMIN, xarxa d'art, ciència i tecnologia (ACT) dels països mediterranis (<<http://www2.media.uoa.gr/yasmin/>>) impulsada per Unesco Digiarts, Leonardo/ISAST, Olats, Artnodes/UOC i Universitat d'Atenes. Ha col·laborat amb diverses institucions públiques i privades en la configuració de polítiques culturals vinculades a l'art i la cultura digital. També ha impulsat esdeveniments interdisciplinaris com la trobada Sinergia o el Congrés Internacional Art Matters. Ha escrit diferents llibres, capítols de llibre i articles sobre les interseccions entre art, ciència i tecnologia i pensament contemporani. Actualment investiga en l'elaboració d'una aproximació neomaterialista a l'art i la cultura contemporània.

UOC

Av. Tibidabo, 39-43

08035 Barcelona

CV**Ana Rodríguez Granell**

arodriguezgrane@uoc.edu

Professora dels Estudis d'Arts i Humanitats (UOC)

Directora executiva de la revista *Artnodes*

Doctora en Història de l'Art per la Universitat de Barcelona. Actualment és professora dels Estudis d'Arts i Humanitats de la UOC, on coordina i imparteix docència en assignatures de grau i màster d'Humanitats, vinculades a la història del cinema, mitjans de comunicació i història de l'art. Des de 2008 participa a diversos grups d'investigació i projectes finançats relacionats amb les pràctiques artístiques, la cultura digital i el cinema. Les últimes investigacions i publicacions versen sobre la conceptualització de la modernitat, les seves vinculacions amb l'emergència de discursos crítics des de les pràctiques artístiques o sobre la capacitat d'agència política de determinats col·lectius vinculats a la producció audiovisual.

Av. Tibidabo, 39-43

08035 Barcelona

